

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra Dandserinden

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Dandserinden", i Paludan-Müller, Fr.: *Dandserinden*, udg. af Berit Ziegler, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 148. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm04-shoot-idm140348531672928/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Dandserinden

- 16 *alle Kunstens Møder, Harmonie*: i græsk mytologi er muserne døtre af Harmonia og Zeus. – *Operaens Krone, Don Juan*: W.A. Mozarts opera *Don Giovanni* fra 1787 med tekst af L. da Ponte. Premieren på Det kongelige Teater 1807 var en stor succes, i 1832 blev den spillet for 67ende gang (Don Juan: note 333).
- 17 *Id*: hensigt, stræben.
- 18 *Topschorejsj*: (egl. den danselystne) en af muserne, værnegudinde for dans og korlyrik.
- 19 *skjelne mellem Ondt og Godt*: 1. Moscobog 35.
- 21 *Laubhær, Myrter*: sejrens og kærlighedens symboler. I græsk mytologi var myrter helliget Afrodite.
- 23 *Caput er Polen med sin Hælsflokk*: I 1831 besatte russerne Warszawa, og de opørske polakker flygtede til udlandet, hvorfra de ledede modstanden, der blev fulgt med stor sympati i Danmark. – *Tidens store Vinge*: Personificering af begreber, egenskaber, følelser etc. er hyppige i *Dandserinden*, sædvanligvis med forbillede i græsk mytologi. Således feks. Kronos (tiden; 55.3-8), Nyx (natten; 97-100) og hendes børn: Thanatos (døden; 276.7-8) og hans tvillingebrøder Hypnos (sovnen; 269.7) samt Oneiros (drømmen; 88.5). Skønt de beskrives som engle, har de intet forlæg i Bibelen.
- 24 *Novelle*: Populær genre fra 1820'erne med forfattere som St.St. Blücher og Thomasine Gyllembourg. Dengang brugt i forskellige betydninger: Nyhed, efter det franske «nouvelles», roman, efter engelsk «novel», udbredt efter Walter Scotts romaner. Desuden, om en kort fortælling samlet om et enkelt handlingsforløb. – *Bogatelle*: mindre digt med let indhold.
- 25 *En Skik, som Ariost har bragt i Mode*: Lodovico Ariosto (1474-1533), italiensk digter, der især huskes for det store epos *Orlando furioso* fra 1516 (da *Den nasende Roland*, 1881; Roland: note 146). Ariost fandt efterlignere i bla. Lord Byrons *Don Juan* (note 192 og 333). – *avec grace*: fr., med ynde.
- 27 *Promemorie*: lat., indledning.
- 28 *beau monde*: fr., overklassen, det dannede selskab.
- 30 *Gratiens skønne Flok*: i romersk mytologi gudinder for ynde, skønhed, kærlighedspirring og godt humør. Gratiernes hjem: er Olympen (123.6). I kunsten er graterne (oftest 3) et billede på fuldenet kvindelig skønhed. – *Studenterhavre*: en blanding af rosiner og mandler, som studenterne visnrok i ældre tider spiste mod rus eller for at klare hukommelsen.
- 31 *Studiøsi*: lat., studenter. – *Hænkamfmen*: frisur til mænd fra omkring 1805, hvor håret var redt opad fra begge sider, så det rejste sig i en kam. – *Lorgnetten*: næseklemme, brille. – *Marts Søner*: (Mars' søner) fyrige krugere, helte. – *Knebelshatjen*: overskæg, der giver et barsk, krigerisk udseende. – *Nympher*: i græsk mytologi gudinder, der tænktes boende i træer, enge, kilder. Poetisk om unge, skønne kvinder. Desuden nædsættende om letfærdige kvinder (58.5). – *bemærke og bemærket blive*: om-

- skrivning af den romerske digter Ovids *Ars Amatoria* 1.99: «Spectatum veniunt, veniant spectentur ut ipsae» (de kommer for at se og ses)
- 32 *aimable*: fr., elskværdige.
- 33 *vakke* (*Mænd*): tapre, mandige, djærve. – *Krigskammercancelliets Secretær*: et krigskammercancelli har ikke eksisteret. En kancellisekretær var en (underordnet) embedsmænd i et regeringskontor. – *memore*: huske.
- 36 *Mamsel*: frøken, om ugifte kvinder af mere eller mindre fornem borgestand. – *Dione*: (fem. af Zeus, som i genitiv hedder Dios) i græsk mytologi gudinde, en af Zeus' hustruer og ved ham moder til Afrodite.
- 37 *Violens*: violen. – *Bratsch*: strengeinstrument lidt større end violinen og stemt en kvint dybere. – *Violonceller*: bas-strenginstrument i lighed med violinen, men større. – *Allegro*: hurtigt. – *forte*: stærkt. – *fortissime*: meget stærkt. – *Andante*: langsomt. – *piano*: sagte. – *pianissime*: meget sagte.
- 38 *Adagio*: meget langsomt.
- 40 (*Paa Panden*) *Junio*: i romersk mytologi gudinde for ægte- og svangetskab, den øverste himmelguds, Jupiters hustru. «Paa Panden Juno» vil sige, at der er noget dromningeagtigt over hende. – *Cupido*: i romersk mytologi: elkovsguden, også kaldet Amor, i græsk mytologi kaldet Eros. Afbildes snart som yngling, snart som dreng (223.1), i reglen med vinger (45.2), overflodighedshorn (249.4) samt bue og pil (151.3), som kan betvinge både guder og mennesker (267.6). «Amor» anvendes desuden om kærlighed (218.1), eller som her: om løber, der ligner Amors bue.
- 45 *Psyche*: personificering af menneskesjælen. Fremstillet som en sommerfugl og bragt i forbindelse med Eros, der spiller på fløjte for hende (45.7). Desuden en ung, smuk kvinde (113.7)
- 47 *Entrechat*: fr., dansespring, hvorunder man krydser benene. – *Pistoletter*: fr. (ailes de pigeon), dansespring, hvor benene svinges i luften som en fugl, der slår med vingerne, og fødderne samles med et smæld. – *Pirouetter*: fr., i dans kredssving på én fod.
- 52 *orthodox*: gr., rettroende, overensstemmende med den i et religiøst samfund gældende kirkeære. – *profan*: ikke-kirkeleg, ugudelig, hedeask.
- 53 *samme Suisardi*: samme trivielle, kedelige art (surdej; note 209).
- 54 *Seraph*: (egl. den flammende) engel af højeste orden, ofte forveksles med kerub, Esajas' Bog 6.2-7. – (*Staalfler*): fjeder.
- 55 *Boston*: whistlignende kortspil.
- 61 *smalle (Rei)*: knobne, magre. – *Filling*: lille fisk af torskeslægten, også kaldet kuller.
- 69 *Hævdfler*: bebuder.
- 77 *Føjtekløvr*: løfte.
- 79 *Clavens*: pseudonym for Karl Gottlob Samuel Heun (1771-1854). Tysk romanforfatter, der vandt et stort, bredt publikum med sine trivialromancer; inden 1832 var ca. 15 værker oversat til dansk.
- 80 *Blanksjæt*: den lange kraftige stiver af fiskeben eller stål på førsteden af